

Передумови та ризики для впровадження накопичувальних пенсійних систем: особливості ситуації в Україні

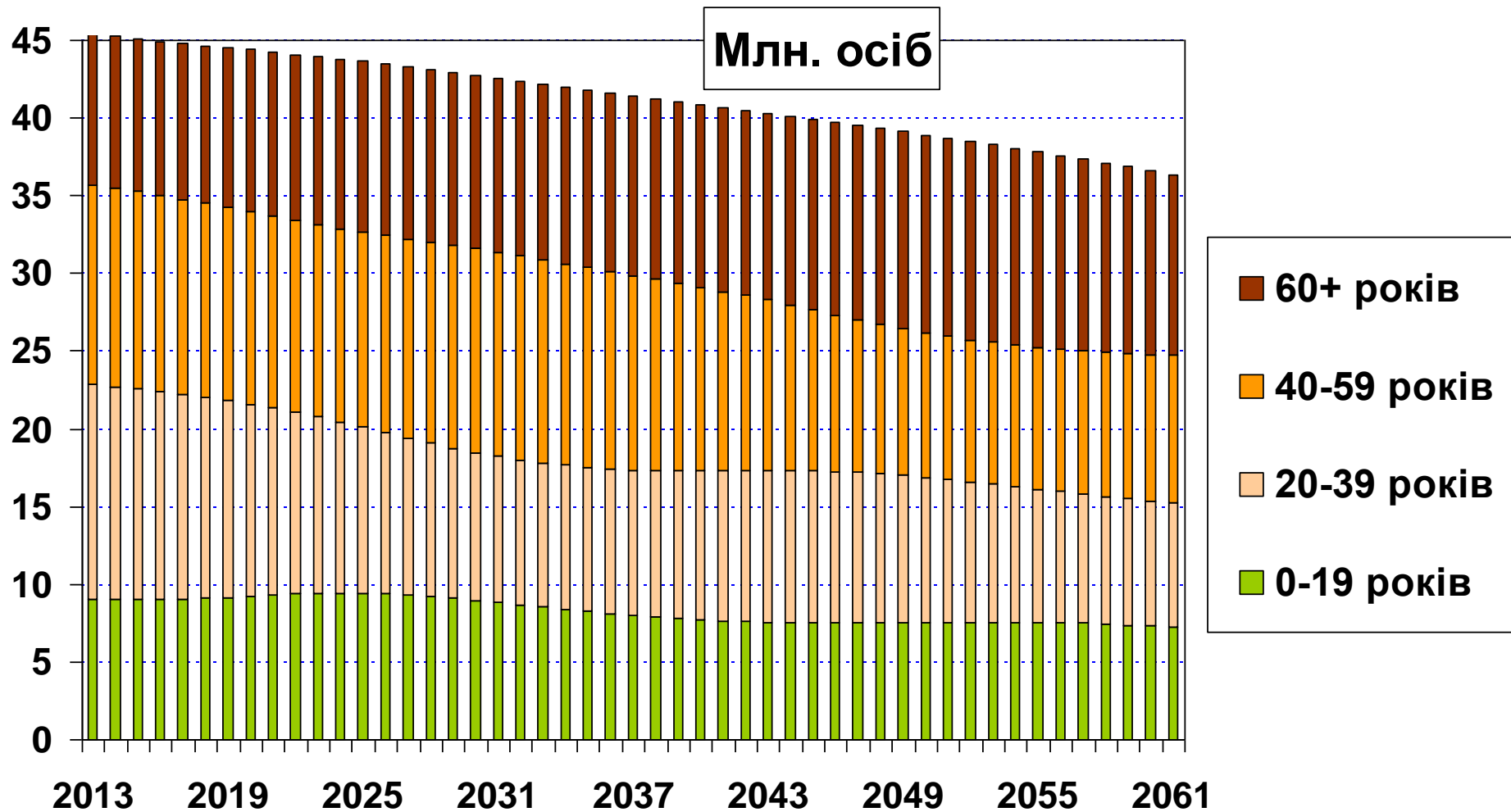

Лідія Ткаченко,
Інститут демографії та соціальних
досліджень імені М.В. Птухи НАН України

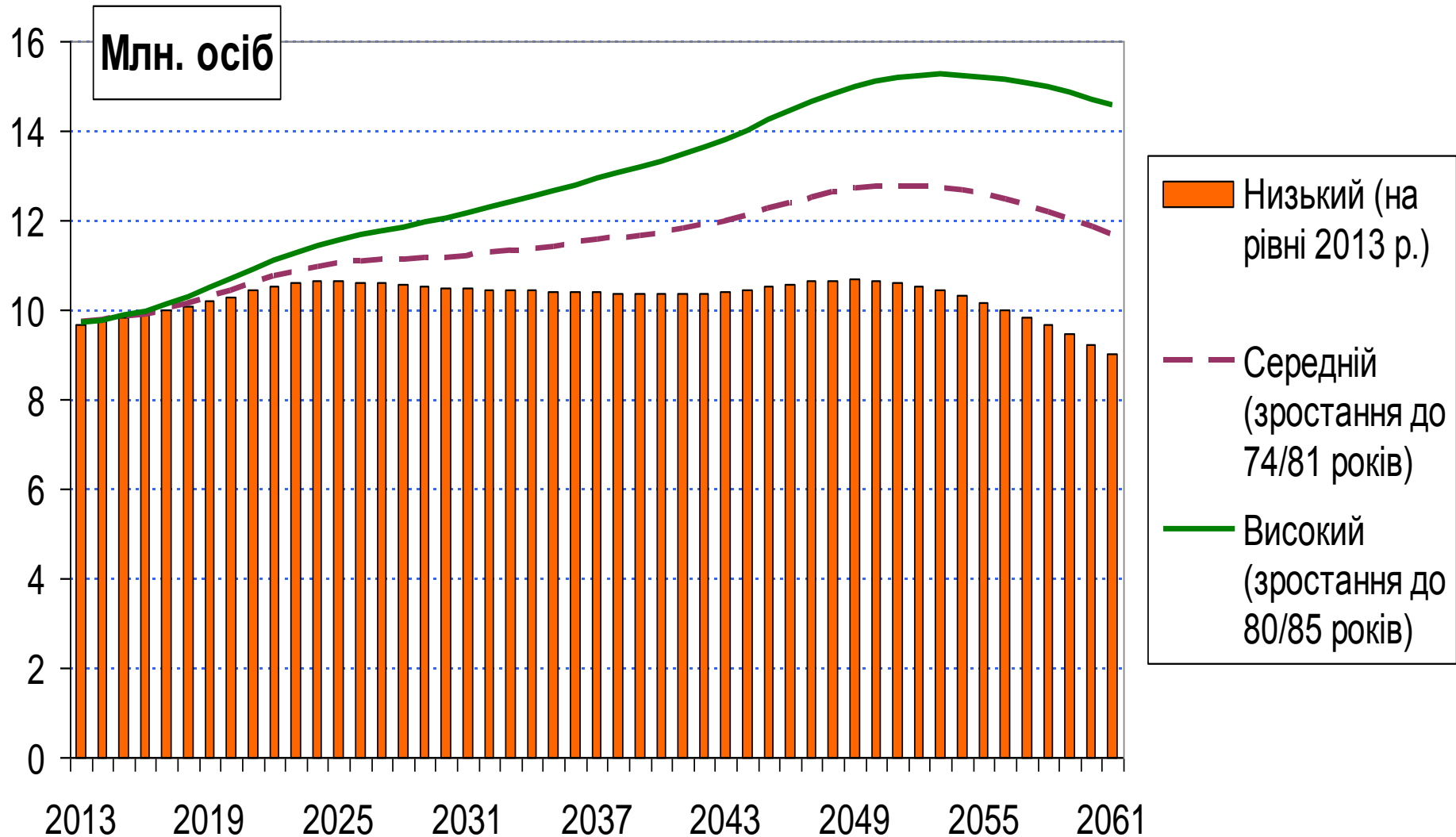
Демографічні зміни:

- ❑ Загроза депопуляції, особливості в Україні: ця загроза вже довгий час реалізується і має практично незворотний характер, всі існуючі прогнози передбачають подальшу депопуляцію
- ❑ Старіння населення, особливості в Україні: вплив демографічних хвиль, події 2014 р. можуть “запустити” нову хвилю
- ❑ Зростання тривалості життя, особливості в Україні: нестійкий характер зростання, величезне відставання від показників країн ЄС та збереження найбільшого у світі гендерного розриву

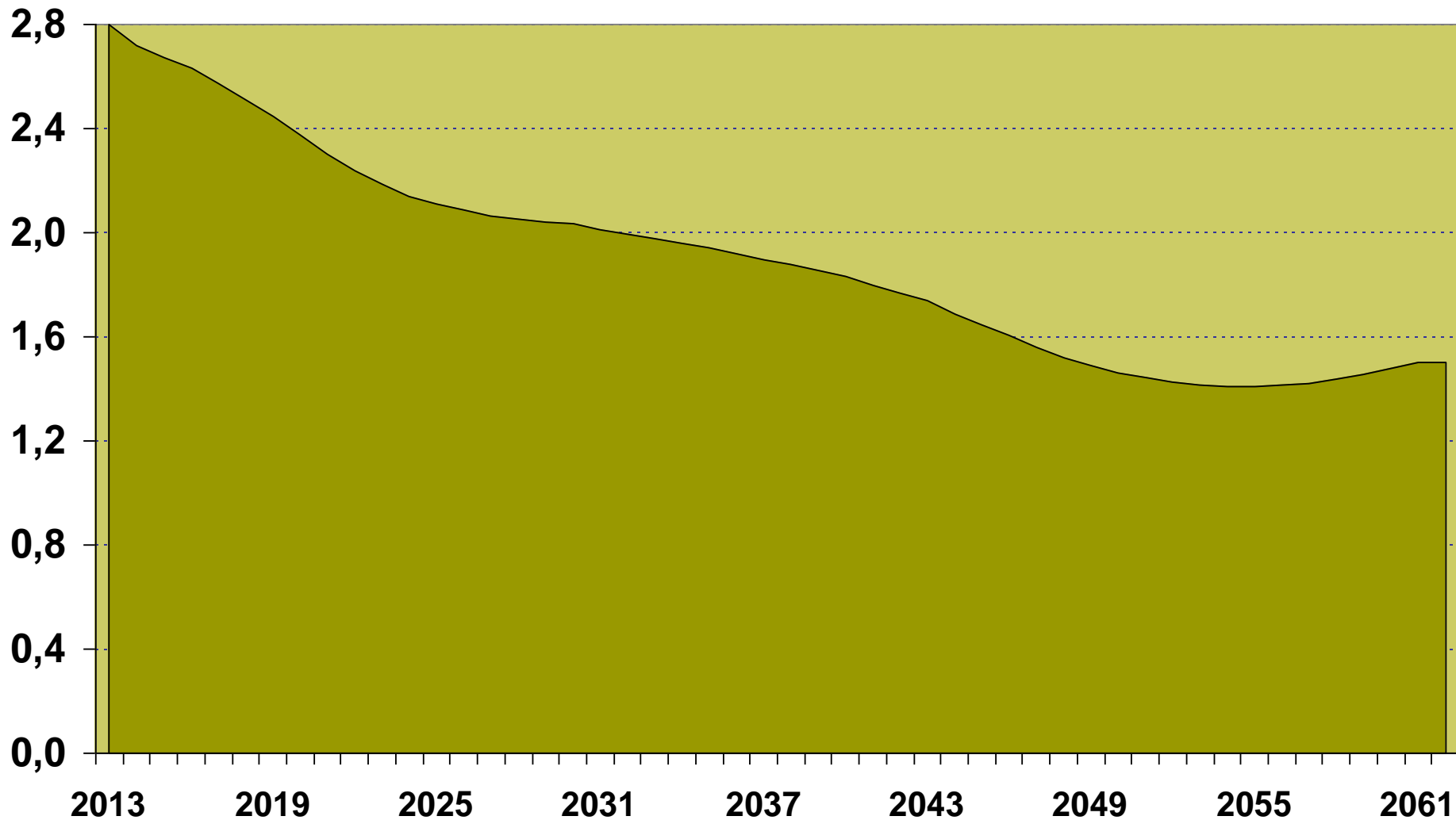
Прогноз чисельності та вікового складу населення України

Прогноз чисельності осіб віком 60+ залежно від очікуваної тривалості життя

Прогноз коефіцієнту потенційної підтримки (20-59/60+)

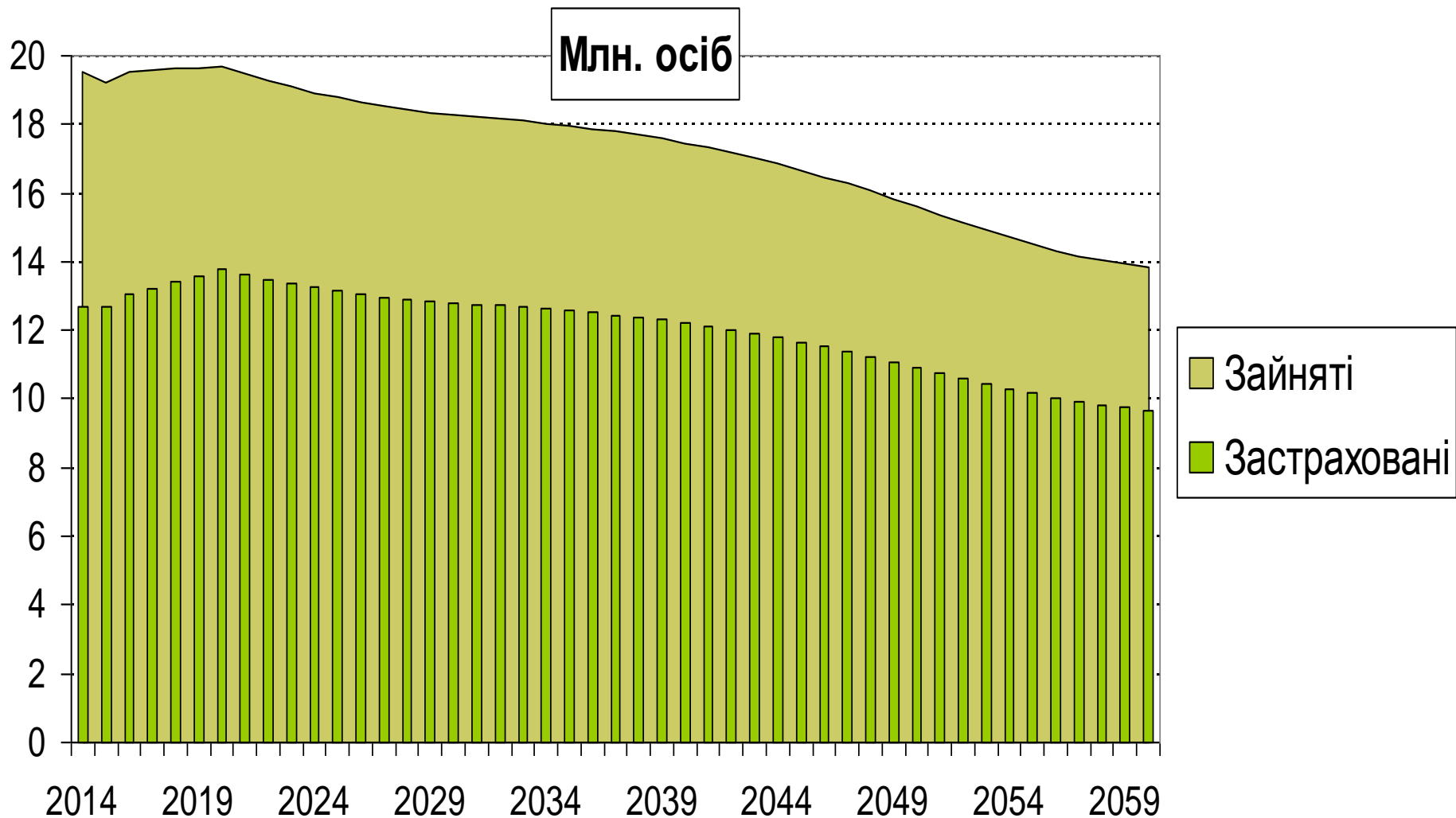
Гендерний розрив в очікуваній тривалості життя, 2013 р.

	Жінки	Чоловіки
Очікувана тривалість життя, років:		
при народженні	76,20 (в ЄС 83,1)	66,32 (в ЄС 77,5)
при досягненні 60 років	20,61 (в ЄС 25,4)	15,48 (в ЄС 21,5)
Імовірність дожити до 60 років, %	88,0	69,9

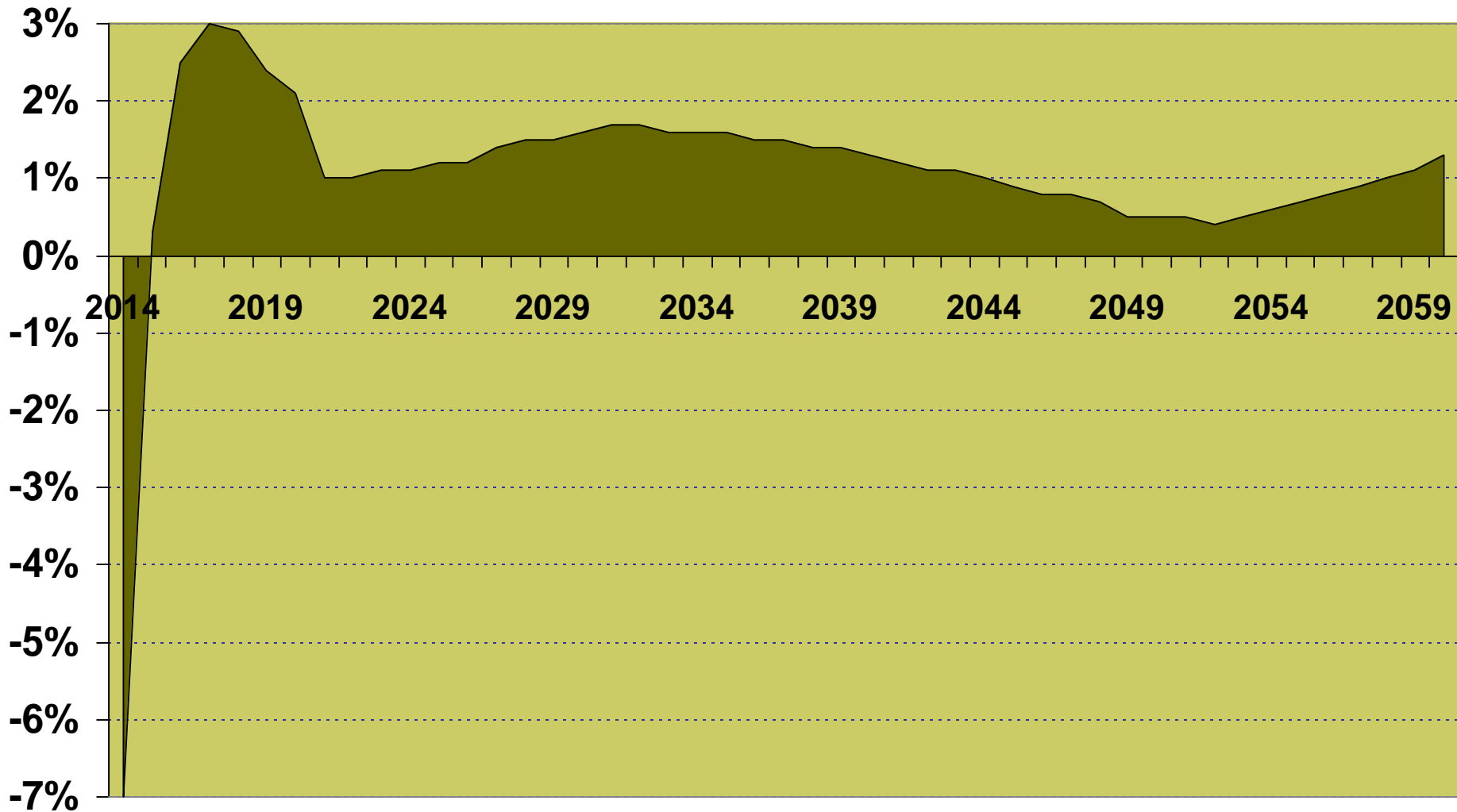
Зміни в економіці та зайнятості:

- ❑ Загроза скорочення робочої сили, особливості в Україні: ця загроза вже реалізується, оскільки депопуляція відбувається майже виключно за рахунок контингентів працездатного віку
- ❑ Загроза зменшення ВВП внаслідок скорочення масштабів зайнятості, особливості в Україні: ця загроза посилюється низькою продуктивністю (у т.ч. низькою зарплатою)
- ❑ Нестійке макроекономічне середовище, зокрема загроза інфляційного тиску, особливості в Україні: висока інфляція спостерігається як у кризові роки, так і в роки економічного зростання, схоже, що низька інфляція можлива лише в умовах стагнації
- ❑ Структурні зміни: зростання частки сфери послуг, малих та мікропідприємств, особливості в Україні: найпоширенішим сектором зайнятості стала торгівля, переважно вулично-базарної форми

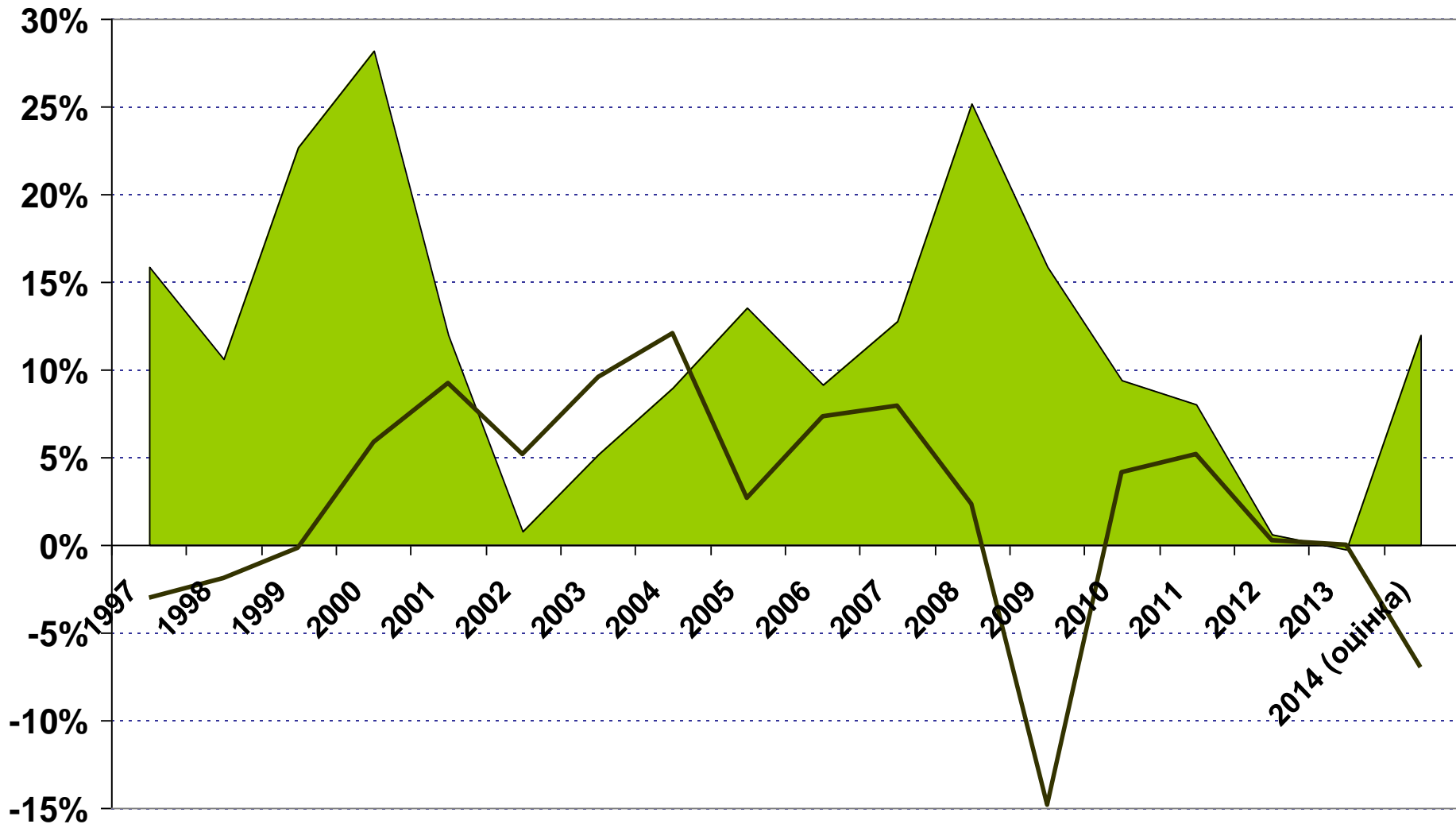
Прогноз чисельності зайнятих та працюючих платників внесків

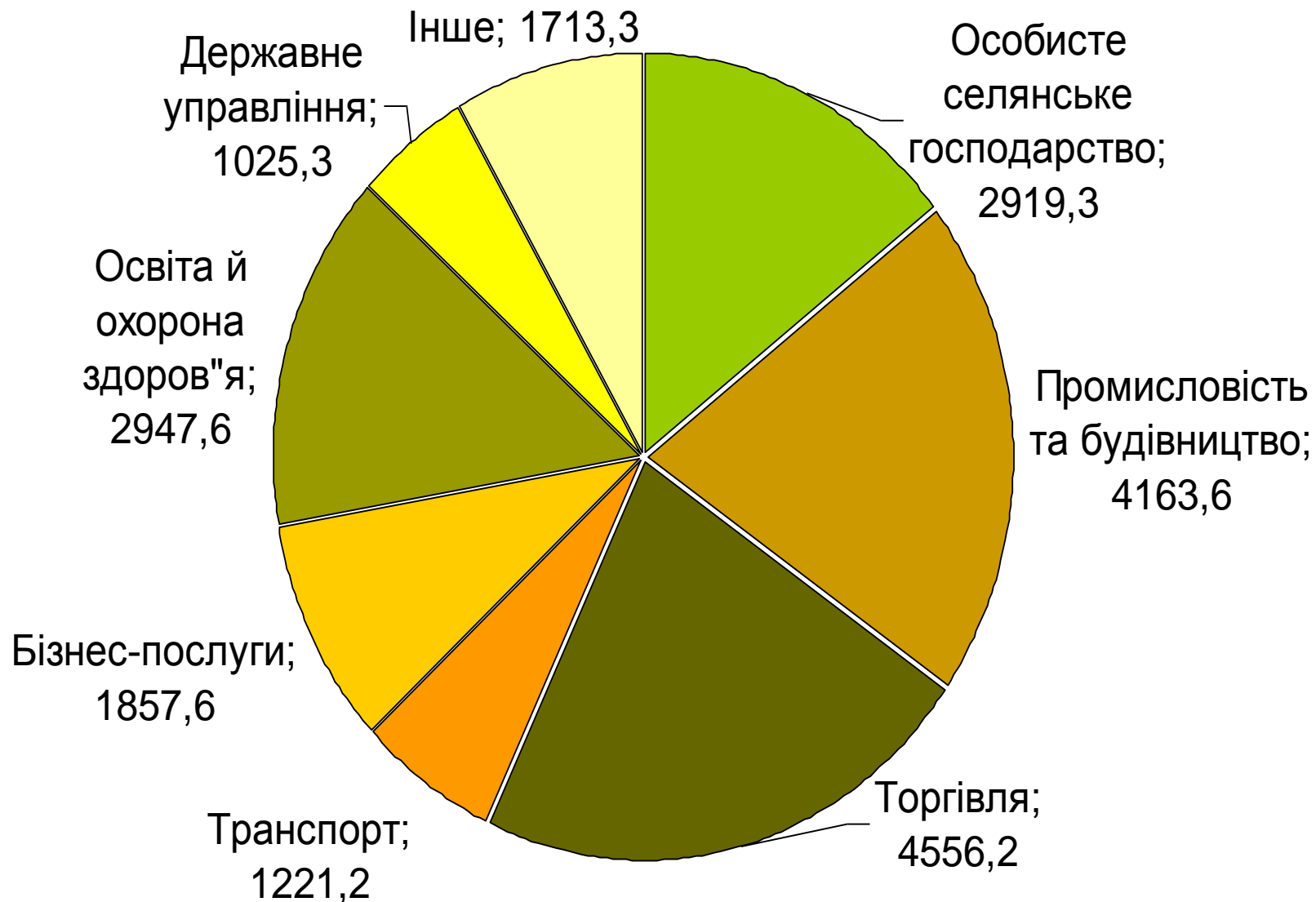
Прогноз реального ВВП за припущення, що його динаміка визначається темпами реальної зарплати та кількості зайнятих

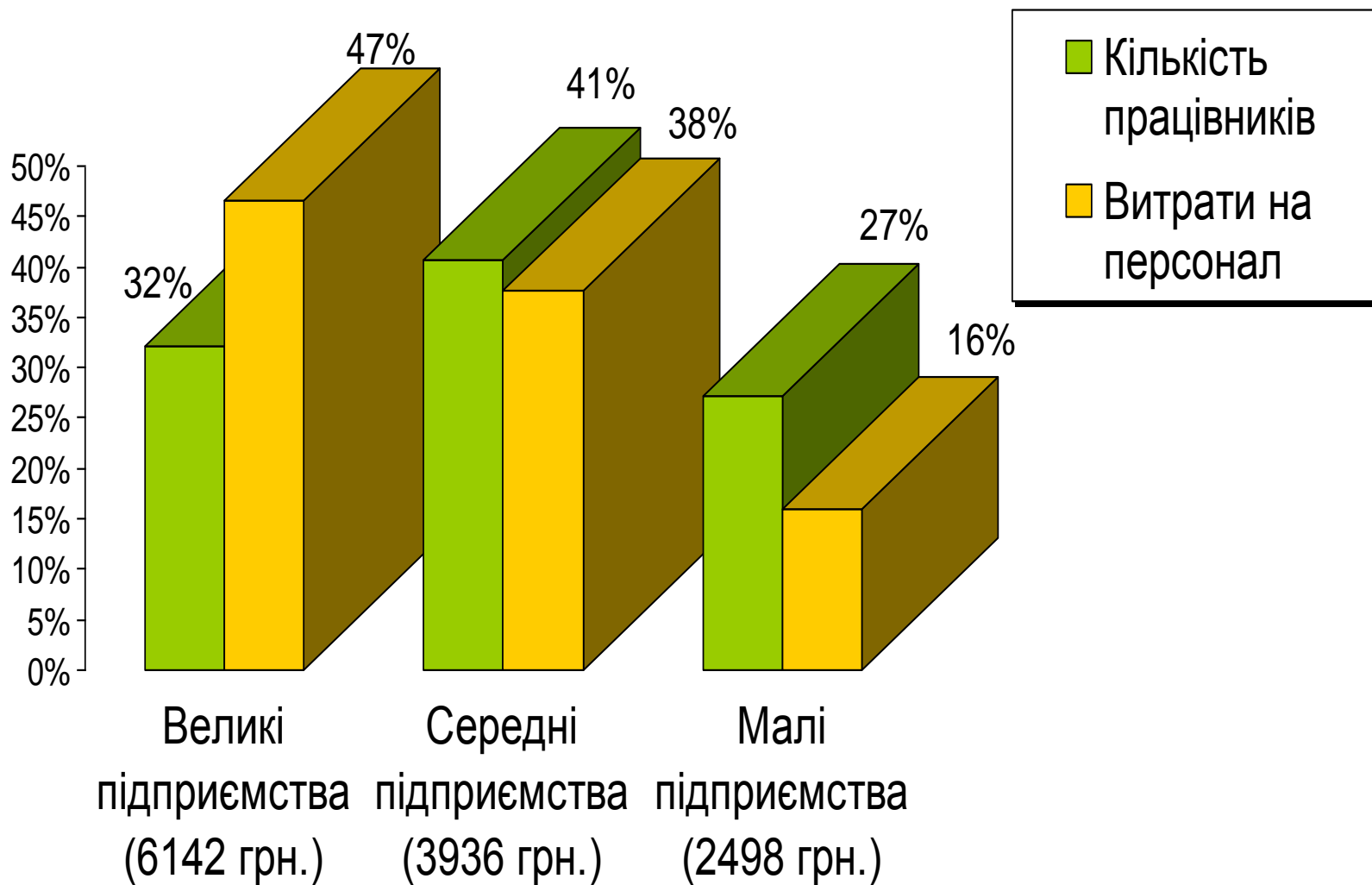
Темпи реального ВВП та інфляція, рік до попереднього року

Секторальний розподіл зайнятого населення у 2013 р., тис. осіб

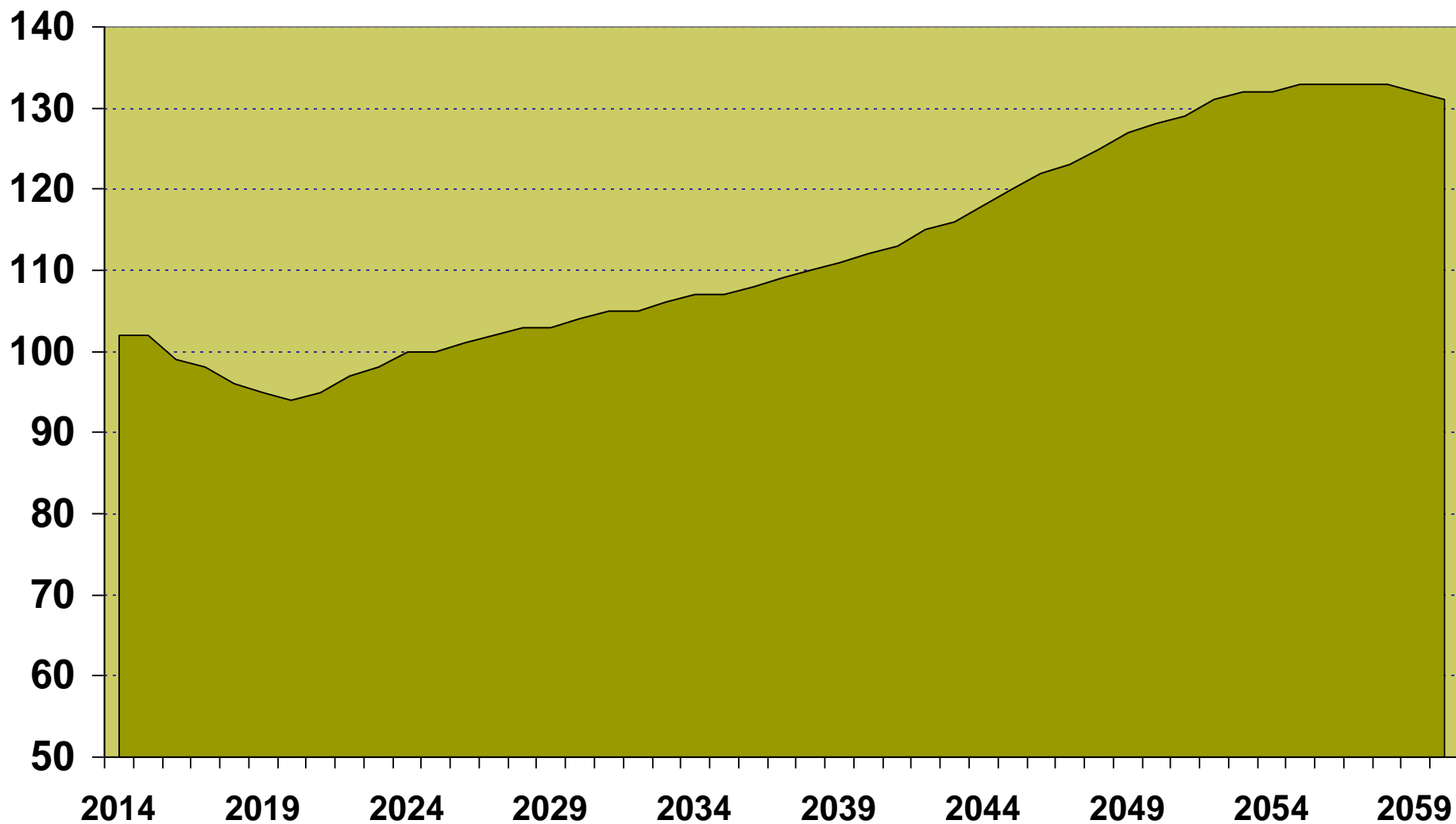
Розподіл працівників та витрат на персонал за розмірами підприємств

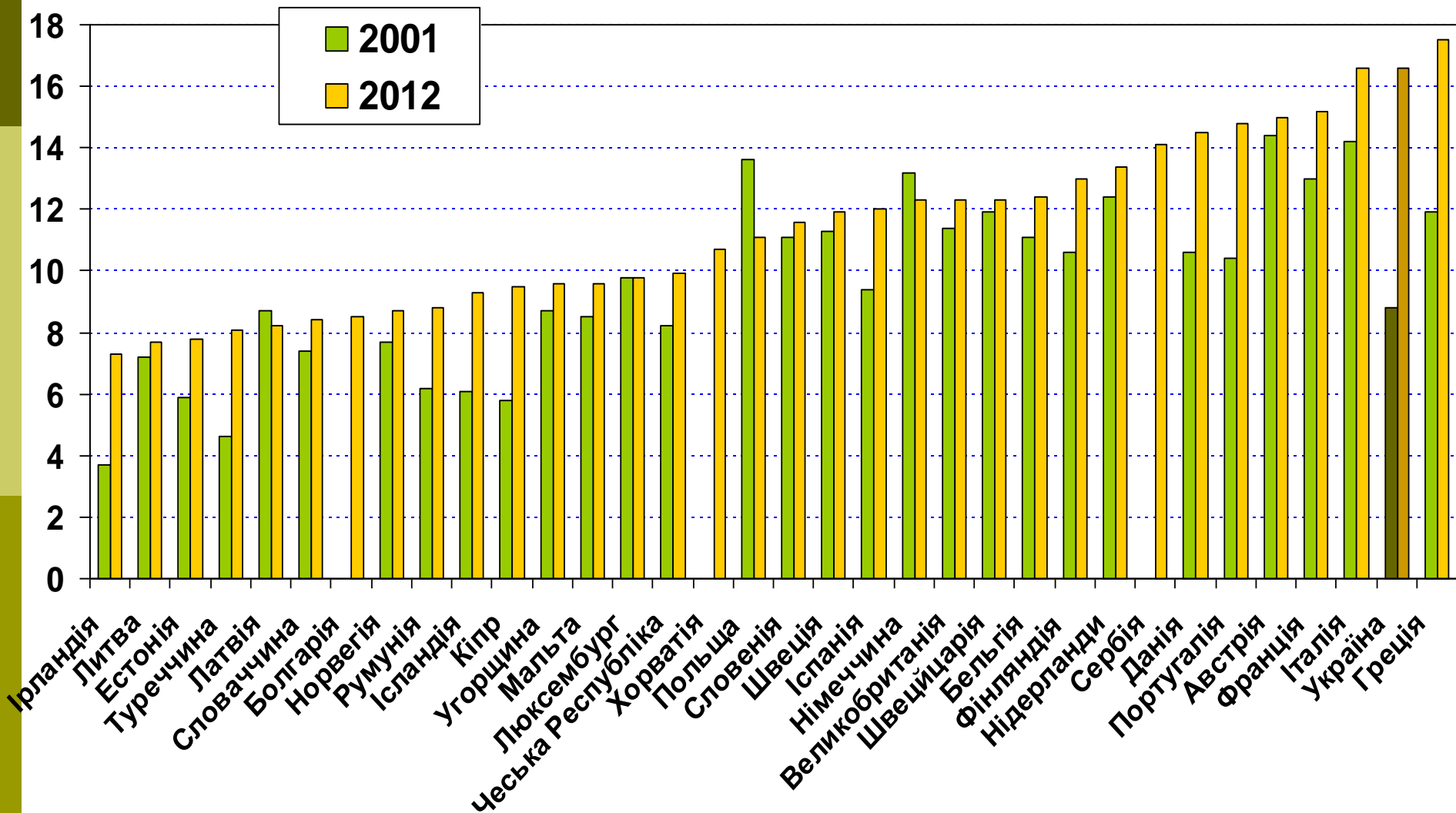
Зміни в самій пенсійній системі:

- ▣ Зростання навантаження на платників внесків, особливості в Україні: кількість працівників - платників внесків вже менша від кількості пенсіонерів, ситуація з переселенцями
- ▣ Збільшення тягара пенсійних видатків, особливості в Україні: один з найвищих рівнів пенсійних видатків у % до ВВП
- ▣ Параметричні та структурні реформи солідарної системи, особливості в Україні: реформи недостатні (зокрема пенсійний вік залишається низьким), а деякі можуть зробити не вигідною участь у необов'язкових накопичувальних системах (наприклад, державна модель ІІ рівня)

Прогноз кількості пенсіонерів у розрахунку на 100 платників внесків, осіб

Пенсійні видатки у % до ВВП, 2012 рік (Україна у 2013 р. - 17,2%)

Переваги та ризики різних моделей т.зв. другого рівня: Державна модель

Переваги	Ризики
Мінімізація видатків на адміністрування	Надмірно консервативна інвестиційна політика та низька дохідність інвестиційних інструментів
Прямий характер державних гарантій у сфері пенсійного забезпечення	Довгострокове збільшення внутрішнього державного боргу та державних пенсійних зобов'язань
Збереження можливості прямого керування з боку Уряду	Слабкі стимули для розвитку ринку фінансових послуг та фондового ринку
	Недостатня міжвідомча координація дій

Переваги та ризики різних моделей т.зв. другого рівня: Приватна модель

Переваги	Ризики
Потужні стимули для розвитку ринку фінансових послуг та фондового ринку	Нерозвинутість інфраструктури ринку фінансових послуг
Зменшення тиску політичних втручань	Високі адміністративні видатки, особливо у перші роки функціонування
Зростання ролі самоврядних організацій	Недостатня координація дій учасників ринку, включаючи державних регуляторів
Зменшення відповідальності держави за формування пенсійних коштів	Втрачання керованості з боку Уряду

Переваги та ризики різних моделей т.зв. другого рівня: Змішана модель

Переваги	Ризики
Компромісний варіант, що вміщує в собі переваги державної та приватної моделей, але це не обов'язково дасть кумулятивний чи синергетичний ефект	Несе ризики як державної, так і приватної моделей, хоча вони частково можуть бути взаємно компенсовані
	Збереження високого рівня державних зобов'язань та гарантій у поєднанні з нечіткою роллю держави в адмініструванні
	Неоднозначне становище Накопичувального фонду, невизначеність його перспектив (суто облікова функція чи збереження функцій з адміністрування)

Дякую за увагу!